

กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล

Reinforcing Strategies on Good Governance for the Municipality Schools

ปกรณ์ หงษ์สุพรรณ, ประเสริฐ อินทร์รักษ์, นพดล เจนอักษร และ มัทนา วังถนอมศักดิ์
Pakorn Hongsuphan, Prasert Intarak, Napadol Chenaksara and Mattana Wangthanomsak
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Faculty of Education, Silpakorn University

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) องค์ประกอบธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล และ (2) กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดเทศบาล จำนวน 242 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมผู้ให้ข้อมูล 484 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างโดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล ประกอบด้วย (1.1) หลักความคุ้มค่า (1.2) หลักความเสมอภาค (1.3) หลักความโปร่งใส (1.4) หลักการเป็นผู้นำกับดูแล (1.5) หลักความรับผิดชอบ (1.6) หลักการมีส่วนร่วม (1.7) หลักคุณธรรม และ 8) หลักนิติธรรม และ (2) กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล ประกอบด้วย 10 กลยุทธ์ ได้แก่ (2.1) การจัดรายการงาน (2.2) จัดสรรงบประมาณ (2.3) วางแผนอัตรากำลัง (2.4) การสร้างเสริมความเชื่อตรงในการปฏิบัติหน้าที่ (2.5) การประสานงาน (2.6) การบริหารงาน (2.7) การติดตามและประเมินผล (2.8) การให้ความร่วมมือ (2.9) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ (2.10) การสร้างเสริมวินัยในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ธรรมาภิบาล, โรงเรียนเทศบาล

Abstract

The purposes of this research were to identify (1) the components of good governance for municipal schools, and (2) the reinforcing strategies for good governance for municipal schools. The sample used in this study were 242 municipal schools. The respondents were comprised of school administrators and teachers, with a total of 484 respondents. The instruments for collecting the data were analyzed by interview form and opinionnaires. The statistical treatment for analyzing the data were percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis. The research findings were as follows: (1) The components of good governance for municipal schools were composed of 8 components: (1.1) Economy (1.2) Equity (1.3) Transparency (1.4) Regulations (Administrators) (1.5) Accountability (1.6) Participation (1.7) Morality and (1.8) Rule of Law and (2) The reinforcing strategies on good governance for municipality schools were composed of 10 work setting strategies (2.1) Work systems (2.2) Budget Allocation (2.3) Manpower planning

(2.4) Establishing Integrity (2.5) Coordination (2.6) Management (2.7) Monitoring and Evaluating (2.8) Participation (2.9) Encouraging Morality and (2.10) Encouraging Work Discipline.

Keywords: strategies, good governance, municipality school

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่มีลักษณะเด่นอันเป็นคุณต่อประเทศชาติ และประชาชนด้านโครงสร้างและแนวทางอันจะนำไปสู่ธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่วางหลักประกันด้านคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลอย่างกว้างขวางในทุกๆ ด้านโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในระบอบการเมือง การปกครอง มีการวางแผนทางและหลักการในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมความเป็นอิสระและสร้าง ความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางการบริหารราชการให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และสนองความต้องการของประชาชนอย่างสูงสุด (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2550)

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ยังได้ัญเชิญแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเสริมสร้างธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารจัดการภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการแบบบูรณาการในทุกระดับ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลาย จำเป็นต้องปรับกระบวนการทศนุยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาให้มีมาตรฐาน และยกระดับคุณภาพ

การศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดของประเทศ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลาย จำเป็นต้องปรับกระบวนการทศนุยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาให้มีมาตรฐาน และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดพร้อมมุ่งสู่ความเป็นเลิศสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ประเทศชาติอยู่รอดปลอดภัยและแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศได้ (ธีรพงษ์ มหาวีโร, 2550) จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกไร้พรมแดนได้เกิดกระแสการตื่นตัวในสิทธิ หน้าที่ และค่านิยมใหม่ๆ กระจายไปทั่วโลก ก่อให้เกิดกระแสผลักดันเรียกร้องให้การบริหารจัดการประเทศต้องคำนึงถึงความเป็นประชาธิปไตย การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน การพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าประเทศไทยจะได้วางรากฐานการบริหารจัดการประเทศภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมานับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนมาถึงการมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งสะท้อนหลักการและเจตนารมณ์ที่มุ่งเพิ่มระดับความเป็นประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ มีการกระจายอำนาจและกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศอย่างกว้างขวางมากขึ้นถือเป็นการวางรากฐานประชาธิปไตยอย่างมีส่วนร่วมและความเป็นธรรมาภิบาลในเชิงกลยุทธ์ไว้อย่างครบถ้วน ทั้งในเชิงโครงสร้าง กลไก กระบวนการ แต่การพัฒนาที่ผ่านมา ก็ยังไม่สามารถส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการประเทศปรับเปลี่ยนสู่การมีระบบธรรมาภิบาลอย่างแท้จริงได้ คงเป็นเพียงการปรับเปลี่ยนในเชิงรูปแบบที่ยังไม่สามารถพัฒนานำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงใน

ทุกระดับ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบการบริหารจัดการประเทศเป็นระบบขนาดใหญ่ที่มีกลไกซับซ้อน และยังมีการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ในส่วนกลาง ระบบและกลไก การบริหารจัดการโดยรวม แม้จะเริ่มเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็ยังไม่เพียงพอและไม่เอื้อให้เกิดการสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเป็นธรรมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2550) การเสริมสร้างธรรมาภิบาลจึงเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการประเทศในการให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของ “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมไทย ให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” มีความซื่อสัตย์สุจริต และ “ความรอบรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุมีผล” รู้จักสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและการปฏิรูปธุรกิจเอกชนให้เข้มแข็ง สุจริต โปร่งใส ลดการผูกขาด เป็นธรรมกับผู้บริโภค และธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งเร่งปฏิรูปกฎหมายกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้าง “สมดุล” ในการจัดสรรและกระจายผลประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2543)

ดังนั้น การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาศักยภาพของ “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วน ถือเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การเน้นบทบาทของ ผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูง ในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น เพื่อประกันเรื่องธรรมาภิบาลบังหลวงและความไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างโปร่งใส ให้มีคุณภาพ ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กรไม่ว่าหน่วยงานราชการหรืองานเอกชน(เกษม วัฒนชัย, 2546) หรือระบบการศึกษาที่มีปัญหาในทุกระดับ ที่ผ่านมากกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนต้องโปร่งใส คือการตรวจสอบได้และอธิบายได้ ทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ นอกจากการบริหารและจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนแล้ว ผู้บริหารที่ดีควรมีการปฏิรูประบบการทำงานเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของแนวนโยบายของรัฐบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ

วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้น เพื่อให้ทุกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่นักเรียน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะ ที่เป็นนิติบุคคลตามหลักการดังกล่าวซึ่งได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนี้สามารถนำมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การดำเนินงานด้านวิชาการ และการบริหารทั่วไป ซึ่งยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา คือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง มีความสุข ต่อสังคมสืบต่อไป

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ทุกประเทศมุ่งแข่งขันกันพัฒนาในหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ซึ่งถือได้ว่ามีอิทธิพลเป็นอย่างมาก กระแสสารสนเทศแผ่กระจายครอบคลุมพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การจัดการศึกษาของรัฐบาลไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยจึงได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกด้านมีความรู้ ความสามารถ ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) ซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศมีจำนวน 7,853 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 75 แห่ง เทศบาล 1,619 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 6,157 แห่ง กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนไม่น้อย ที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญคือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา มีการบริหาร

งานอย่างต่อเนื่องและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา ซึ่งจากการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2558 การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย การประเมิน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการประเมินมาตรฐานทางการศึกษาในภาพรวมทั้งประเทศ อยู่ในระดับดีมาก และส่วนที่ 2 ผลการพัฒนากิจการของผู้เรียนในภาพรวมทั้งประเทศ เป็นการประเมินพัฒนาการผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ทุกด้านอยู่ในระดับดี

2. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การประเมิน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการประเมินมาตรฐานทางการศึกษาในภาพรวมทั้งประเทศ อยู่ในระดับดีมาก สำหรับ ส่วนที่ 2 การประเมินด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ในภาพรวมทั้งประเทศอยู่ในระดับพอใช้ซึ่งผลการประเมินเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2558)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนเทศบาล ในการดำเนินงานมีแนวกลยุทธ์และรูปแบบการบริหารงานบุคคล บริหารงานการเงิน และบริหารงานวิชาการที่เป็นการเฉพาะ ส่วนของแต่ละสถาบัน อาจทำให้มีการบริหารจัดการไม่ได้มาตรฐานขาดการยอมรับ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาด้านโครงสร้างและขบวนการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะโรงเรียนเทศบาลใด ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ใช้ “หลักธรรมาภิบาล” หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาดำเนินการบริหารงานอย่างถูกต้องและจริงจังแล้ว จะส่งผลให้ความสำเร็จของงานขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้ตามวัตถุประสงค์ และไม่สามารถสร้างความมั่นคงของประชาชนและสังคมให้มีความอยู่รอดปลอดภัย อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกัน” และส่งผลให้การ

บริหารจัดการและการพัฒนาประเทศเกิดดุลยภาพทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง ซึ่งจะนำไปสู่สันติสุขและความยั่งยืนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างจริงจัง และถูกต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลหรือไม่ และมีความรู้ความเข้าใจในกลยุทธ์การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลมากน้อยแค่ไหน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศสืบต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษากลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและเป็นแนวทางปฏิบัติตามของโรงเรียนเทศบาล และเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้กับโรงเรียนเทศบาลและโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลความเจริญให้มีคุณภาพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาล หรือที่เรียกว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในยุคปัจจุบันนี้

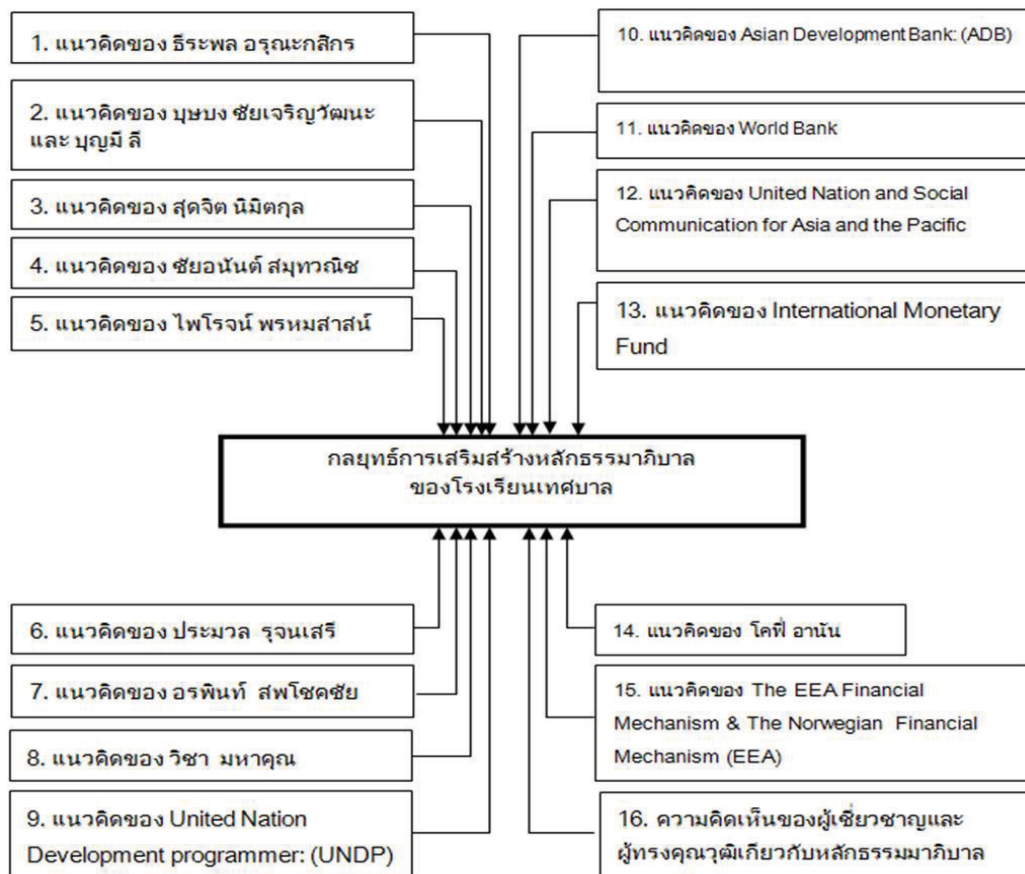
ได้มีผู้พยายามที่จะให้คำนิยามความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล (good governance) ว่าคือระบบการบริหารที่มีลักษณะอย่างใดกันแน่ ซึ่งแต่ละท่านก็พยายามที่จะคิดค้นคำเพื่อที่จะหาคำจำกัดความที่รัดกุม ที่อ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายโดยไม่ต้องแปลความหมายกันอีก ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนั้นผู้วิจัย จึงได้รวบรวมคำนิยามของธรรมาภิบาลที่องค์กรหรือคณะบุคคลต่างๆ ที่พยายามส่งเสริมระบบ

ธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทยไว้ ดังนี้ ธรรมาภิบาลเป็นคำที่ประกอบด้วยศัพท์ 2 ศัพท์ มาจากภาษาสันสกฤต คือ ธรรม กับ อภิบาล ซึ่งได้มีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ธรรม หมายถึง ความยุติธรรม คุณความดี ความจริง ความถูกต้อง กฎ กฎเกณฑ์ กฎหมาย และอภิบาล หมายถึง บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง ดังนั้น ธรรมาภิบาล จึงมีความหมายตามนัยนี้ว่า “วิธีการปกครองที่นำไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืนอันได้แก่ความ

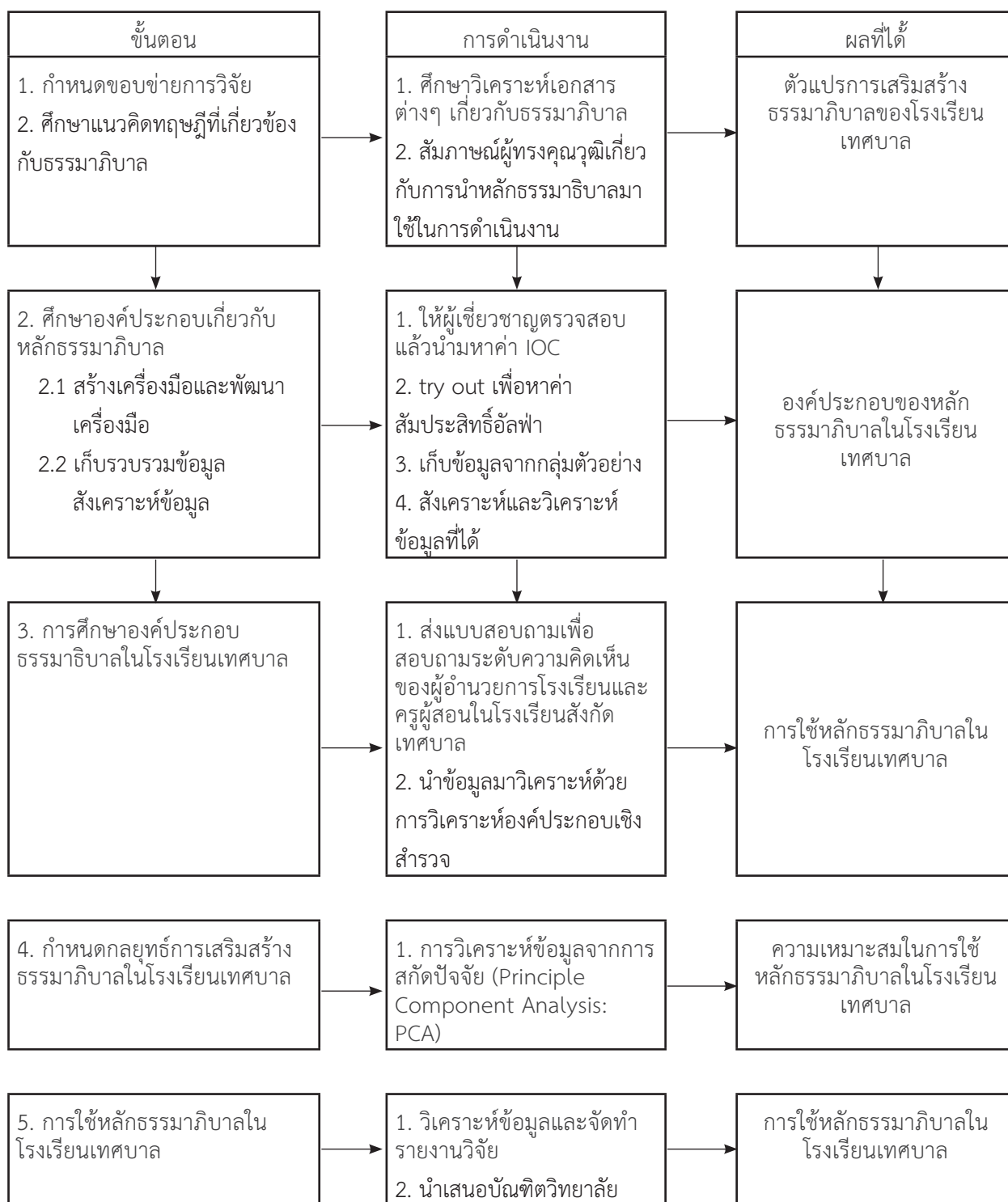
รุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวง”

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล ผู้วิจัยได้ศึกษา และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลจากนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์ และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถานศึกษาที่สังกัดเทศบาลทั้งสิ้น จำนวน 606 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล โดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ได้โรงเรียนเทศบาลที่เป็นตัวอย่างจำนวน 242 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ บุคลากรในโรงเรียนเทศบาลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 484 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาล ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักการมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ (6) หลักความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (interview) เป็นแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในโรงเรียนเทศบาล

2. แบบสอบถามกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลจำนวน 133 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลในโรงเรียนเทศบาล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (1967) และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามเท่ากับ 0.916

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดย

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา และบัณฑิตวิทยาลัย

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (interview) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล จำนวน 9 ท่าน

3. ส่งแบบสอบถามการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลด้วยตนเองทางไปรษณีย์ (ordinary mails) และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยไปรวบรวมด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในหน้าที่ปัจจุบันและตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันด้วยการคำนวณ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใดก็แสดงว่าค่าระดับความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่เป็นจริงแบบนั้น โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977)

3. การวิเคราะห์ปัจจัยหลัก (factor analysis) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis--PCA) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญซึ่งถือเกณฑ์

การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1 และถือน้ำหนักตัวแปรปัจจัย (factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวของปัจจัยนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser, 1983)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (principle component analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล และ 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า

1. องค์ประกอบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบที่ 1 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 20 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรปัจจัย (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.618 - 0.788 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร เท่ากับ 21.418 และค่าร้อยละของความแปรปรวน เท่ากับ 16.104

1.2 องค์ประกอบที่ 2 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.611 - 0.681 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 9.138 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 6.871

1.3 องค์ประกอบ ที่ 3 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.610 - 0.783 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 8.272 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 6.220

1.4 องค์ประกอบที่ 4 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน

7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.611 - 0.866 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 6.845 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 5.146

1.5 องค์ประกอบที่ 5 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.626 - 0.784 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 5.463 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 4.107

1.6 องค์ประกอบที่ 6 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.631 - 0.710 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 5.340 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 4.105

1.7 องค์ประกอบที่ 7 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.664 - 0.784 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 4.988 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 3.751

1.8 องค์ประกอบที่ 8 มีตัวแปรสำคัญ จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.628 ถึง 0.748 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 4.476 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 3.366

ผลการศึกษาพบว่า

2. กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล มี จำนวน 10 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดรายการ ประกอบด้วย 6 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (2) ส่งเสริมให้ใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า (3) จัดระบบควบคุมการใช้งบประมาณ (4) บริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (5) ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (6) ลดขั้นตอนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

กลยุทธ์ที่ 2 จัดสรรงบประมาณ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้ใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์

แหล่งเรียนรู้ และอาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า (2) จัดระบบควบคุมการใช้งบประมาณ และระบบตรวจสอบภายใน (3) บริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (4) ใช้เทคโนโลยีเครื่องมือต่างๆ ที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุน ลดขั้นตอนการทำงานเพิ่มปริมาณผลผลิต

กลยุทธ์ที่ 3 วางแผนอัตรากำลัง ประกอบด้วย 2 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) วางแผนการกำหนดอัตรากำลังภายในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน (2) ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างเสริมความซื่อตรงในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) รับฟังความคิดเห็นทุกภาคส่วน (2) มอบหมายภาระงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด (3) แต่งตั้งและมอบหมายงานชัดเจน (4) ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในการทำงาน (5) เสนอแนะอย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์

กลยุทธ์ที่ 5 การประสานงาน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) พัฒนาระบบติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกให้ชัดเจนและรวดเร็ว (2) ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารทุกขั้นตอน (3) กำหนดแผนงานที่ชัดเจน (4) ประเมินความพึงพอใจต่องานและองค์กร (5) ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 6 การบริหารงาน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) มีความรู้ความสามารถ (2) ทุ่มเทและเอาใจใส่ในการบริหารงาน (3) เป็นกลางไม่เอนเอียง (4) เป็นแบบอย่างที่ดี (5) มีหลักการบริหารงานที่ดี

กลยุทธ์ที่ 7 การติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 4 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) จัดระบบติดตามและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ (2) ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของโรงเรียน (3) กำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน (4) กำหนดแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์ที่ 8 การให้ความร่วมมือ ประกอบด้วย 3 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (2) ให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน (3) สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานและขยายผลการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 9 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูก

ต้อง (2) รักษาวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ (3) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (4) ยึดหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ ในการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 10 การสร้างเสริมวินัยในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ปัจจัยต่อไปนี้ (1) คณะกรรมการหรือผู้มีอำนาจดำเนินงานอย่างถูกต้องและเป็นธรรม (2) กำหนดกฎระเบียบและแนวทางอย่างชัดเจนในการปฏิบัติงาน (3) ตรวจสอบระบบข้อกฎหมายที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญและข้อค้นพบสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาองค์ประกอบธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล พบว่า องค์ประกอบธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลมี 8 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักความคุ้มค่า มีเป้าประสงค์ให้ บุคลากรในโรงเรียนทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและเป็นระบบและใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า (2) หลักความเสมอภาค มีเป้าประสงค์ให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนมีความเสมอภาค บุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสดำเนินงานที่เต็มตามศักยภาพ (3) องค์ประกอบที่ 3 หลักความโปร่งใส มีเป้าประสงค์ให้โรงเรียนมีระบบการประสานงานที่เป็นระบบ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ (4) หลักการเป็นผู้นำกับดูแล มีเป้าประสงค์ให้ ผู้อำนวยการโรงเรียนบริหารงานด้วยความตั้งใจ เป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ (5) หลักความรับผิดชอบ มีเป้าประสงค์ให้ โรงเรียนมีแผนการดำเนินงานและระบบการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (6) หลักการมีส่วนร่วม มีเป้าประสงค์ให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกในการดำเนินงานของโรงเรียน (7) หลักคุณธรรม มีเป้าประสงค์ให้ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และ (8) หลักนิติธรรม มีเป้าประสงค์ให้โรงเรียนมีกฎระเบียบข้อตกลงในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนบนพื้นฐานของความเป็นธรรม ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับ

สมมติฐานของการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อีรวินน์ ชูญาติ (2552, น. 113) ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิจัย พบว่า การศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลในภาพรวมทั้ง 8 องค์ประกอบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักความคุ้มค่า จากการวิจัยพบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ จเด็จ โพธิ์ศรีทอง (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

องค์ประกอบที่ 2 หลักความเสมอภาค จากการวิจัยพบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 สอดคล้องกับแนวคิดของสมาคมเทศบาลวิศตอเรียเสนอองค์ประกอบธรรมาภิบาลว่าประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลักความคุ้มค่า หลักความเสมอภาค หลักความโปร่งใส หลักการเป็นผู้นำกับดูแล หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม และหลักนิติธรรม

องค์ประกอบที่ 3 หลักความโปร่งใส จากการวิจัยพบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 สอดคล้องกับ ลาวัลย์ เพื่องประยูร (2553, น. 66) ที่วิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบที่ 4 หลักการเป็นผู้กำกับดูแล จากการวิจัยพบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 สอดคล้อง

กับการสร้างเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย (เสนห์ จุ้ยโต, 2557, 50-51)

องค์ประกอบที่ 5 หลักความรับผิดชอบ จากการวิจัยพบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2551, น. 87-88) ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่ 6 หลักการมีส่วนร่วม พบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 ซึ่งสอดคล้องกับ กัมปนาท วัชรธนาคม ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพความเข้มแข็งในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบที่ 7 หลักคุณธรรม พบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 7 ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร พุดมี (2551, น. 127-132) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบที่ 8 หลักนิติธรรม พบว่า เป็นองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 8 ซึ่งสอดคล้องกับ ชาติตระกูล เจริญภักดี (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานีดารวจภูธรในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ระดับ การใช้ธรรมาภิบาลใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านนิติธรรม เป็นหลักที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ โดยกรมกฎหมายที่เป็นธรรม มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทัน

สมัยสอดคล้องกับนานาชาติประเทศไทย มีกรอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าระดับการใช้ธรรมาภิบาล ในการบริหารงานของสถานตำรวจภูธรในจังหวัดเชียงรายด้านนิติธรรม มีในระดับค่อนข้างมาก

ผลการศึกษาพบว่า

2. กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาล ประกอบด้วย 10 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดรายงาน กลยุทธ์ที่ 2 การจัดสรรงบประมาณ กลยุทธ์ที่ 3 การวางแผนอัตรากำลัง

กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความซื่อตรงในการปฏิบัติหน้าที่ กลยุทธ์ที่ 5 การประสานงาน

กลยุทธ์ที่ 6 การบริหารงาน กลยุทธ์ที่ 7 การติดตามและประเมินผล กลยุทธ์ที่ 8 การให้ความร่วมมือ

กลยุทธ์ที่ 9 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กลยุทธ์ที่ 10 การสร้างเสริมวินัยในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ในการกำหนดกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลโรงเรียนเทศบาลนั้นเป็นการกำหนด กลยุทธ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยคำนึงถึงการจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ต้องมีความเข้าใจถึงขอบเขตของความรับผิดชอบริเริ่มการวางแผนเพื่อให้ทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน รวมถึงการปกครอง การบริหาร การจัดการ ควบคุมดูแล การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ต้องมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น และผลการจัดการศึกษาที่ตั้งใจจะทำให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ และคุ้มค่ากับภาษีที่เสียให้แก่รัฐบาล ด้วยหลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ และเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของชุมชน หลักคุณธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน และเสริมสร้างสนับสนุนให้

ประชาชนมีความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตตามหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนให้มากที่สุด อีกทั้งต้องให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนเทศบาลโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) มาใช้ในการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีพัชรา สิทธิกำจรแก้ว พิจิตร ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความมั่นคง หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และ หลักการใช้อำนาจหน้าที่ การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. หน่วยงานบังคับบัญชาที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางในการสร้างวินัยที่ดีในการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น กลยุทธ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะทำให้บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรมต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อสังคม และต่อจรรยาบรรณวิชาชีพมากขึ้น และการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการทำงานมากขึ้น อีกทั้งควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจน เพื่อบุคลากรสามารถนำไปปฏิบัติได้ส่วนกลยุทธ์ด้านการติดตามและการประเมินผล ผลการบริหารงานการประสานงาน ความซื่อตรงในการปฏิบัติงานและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรนำไปเป็นแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับบุคลากรที่มีคุณภาพที่โดดเด่น และมีผลงานเชิงประจักษ์ จะทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลที่ศึกษาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านการด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อตรงในการปฏิบัติหน้าที่ การ

ประสานงาน การบริหารงาน การติดตามและประเมิน
ผล การให้ความร่วมมือคุณธรรมจริยธรรม และด้านวินัย
ในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนำ
กลยุทธ์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลว่ามีความสัมพันธ์กับ
ระดับคุณภาพการปฏิบัติงาน

2. มีการศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของการนำกลยุทธ์
การเสริมสร้างธรรมาภิบาลทั้ง 8 องค์ประกอบกับการสร้าง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

References

- Chooyat, T. (2009). *Good governance administration for schools under Ubon Ratchathani educational service area office 2*. Independent study of Master Degree in Education, E-Sarn University. (in Thai)
- Department of Local Administration. Ministry of Interior. (2015). *The report on the analyzing of educational quality assessment for municipality schools 2015*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Fengprayoon, L. (2010). *A study of the opinion of school administrators and teachers towards the administration applying good governance under the office of Trad education service area*. Master of Education Thesis, Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
- Jaroenpakdee, C. (2010). *Good governance in the administration of police stations in Chiang Rai province*. Independent Study of Master Degree in Public Administration, Chiang Mai University. (in Thai)
- Juito, S. (2014). *New dimension of good governance management of local government organization: Theory and research*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University. (in Thai)
- Kaiser, (1983). *Using multivariate statistics*. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Mahawiro, T. (2007). *National economic and social development plan No. 10*. Bangkok: The Book. (in Thai)
- Office of the Civil Service Commission. (2008). *A guide to create a good governance system according to Bureau of Local Educational Development and Co-ordination*. Bangkok: Author. (in Thai)

Phosrithong, J. (2009). *Administration with good governance of Mahachulalongkornrajavidyalaya University*. Master of Liberal Arts Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)

Pudmee, A. (2008). *Administration as good governance principles of administrator schools under the office of Udonthaini educational service area office 2*. Independent study of Master Degree in Education, Khon Kaen University. (in Thai)

The Secretariat of Cabinet. (2007). *Constitutional of the Kingdom of Thailand B.E. 2550*. Bangkok: Cabinet Publishing and Gazzette Office. (in Thai)

Thungsomboon, P. (2008). *The application of good governance in school administration under the office of Samutsakhon education service area*. Master of Education Thesis, Silpakorn University. (in Thai)

